

الحسن علی بن

از منظر اندیشمندان
و مستشرقین

○ منبجیه السادات مجیدی

هر نویسنده تلاشگر و محقق پژوهشگری که قلم به دست گرفته، در محدوده معلومات و قدرت قلمی خود به ترسیم نوری از انوار خورشید درخشان اهل بیت، حسین بن علی(ع) پرداخته و از آن انسان کامل و معلم بشریت و وارث فضائل و کمالات مکتب نبوی، علوی و فاطمی درسی آموخته و آن را سرلوحه تابلوی زندگی

خود نموده و یا به دیگران آدرس این چشمه جوشان و این چراغ هدایت را نشان داده است.

در این مقال جملات و سخنان اندیشمندان و مستشرقین طرح گردیده، البته هیچ نویسندهٔ چیره‌دستی توان آن را ندارد که به شرح و توصیف حضرت حسین بن علی(ع) بپردازد و هیچ واژه‌ای تاب تفسیر این اسوهٔ عشق و ایمان را ندارد. در عین حال مطالعه سخنان اندیشمندان و مستشرقین انگیزه‌ای برای شناخت و معرفت بیشتر ما خواهد بود. سخنان مطرح شده در دو بخش شامل سخنان اندیشمندان مسلمان و آنگاه نظرات مستشرقین غیرمسلمان می‌باشد. (۱)

نظرات اندیشمندان مسلمان:

- حسین بن علی(ع) ارزش امر به معروف و نهی از منکر را بالا برد و حقیقت اسلام به برکت وجود مقدسش و نهضت حیاتبخش و شهادت مظلومانه و ظلم‌شکن او تفسیر شد. (۲)

استاد شهید آیه الله مرتضی مطهری(ره)

- حسین بن علی(ع) برای برقراری نظام قرآن و زنده کردن روشن پیغمبران نهضت نمود. (۳)

محدث گرانقدر حضرت آیه الله

- سرحد کسانی که زیر بار خواری نرفته‌اند و کسی که به مردم مردانگی و غیرت و مرگ زیر سایه‌های شمشیر را آموخته و چنین مرگی را بر خواری و زیونی ترجیح داده است حسین بن علی بن ابی‌طالب است. (۴)

شارح نهج البلاغه ابن ابی‌الحدید معتزلی

شهادت امام حسین(ع) در کربلا موجی شدید از احساس گناه در وجدان هر مسلمانی برانگیخت و آنان پی بردند که می‌توانستند او را یاری دهند و او را یاری نکردند و شهادت امام حسین(ع) بدین گونه، انگیزه انقلاب‌های متعددی بر ضد ستمگران شد. (۵)

- حسین(ع) عالی‌ترین نمونه پاسداری از کرامت انسانی و دفاع از آن و جانبازی در راه آن را به ما نشان داد. زیرا نعمت کرامت در نظر آزادگان با ارزش‌تر از نعمت وجود است. (۶)

استاد شیخ عبداللّه علائی

- حسین همان کسی است که مرگ با عزت را زندگی می‌دید و زندگی با ذلت را مرگ و کشته شدن می‌یافت. (۷)

ابونصر بن نباته (شاعر قرن چهارم)

- شهادت امام حسین(ع) در تهییج شیعیان و وحدت بخشیدن به آنها تأثیر بسیاری داشت و با این رخداد، شیعیان پراکنده، جمع و شیعه‌گری با خون آمیخته گشت و در اعماق قلوب شیعیان نفوذ کرد و عقیده آنان را سخ گشت. (۸)

استاد حسن ابراهیم (مورخ)

- نهضت مقدس امام حسین(ع) حکومت امویان را به آتش کشید و به امت اسلام درس‌های عالی آموخت. (۹)

علامه امینی صاحب الغدیر

- هیچ نمونه‌ای از شجاعت بهتر از آنکه امام حسین از لحاظ فداکاری نشان داد در عالم پیدا نمی‌شود. (۱۰)

محمدعلی جناح

نظرات اندیشمندان غیرمسلمان :

- پیروزی حسین(ع) با وجود اقلیتی که داشت برای من شگفت‌آور است. (۱۱)

توماس کیرالایل

- در طی قرون آینده بشریت و در سرزمین‌های مختلف، شرح صحنه حزن‌آور شهادت امام حسین(ع) موجب بیداری قلب خون‌سردترین قاریان و خوانندگان خواهد شد. (۱۲)

گیبون، مورخ مشهور

- حادثه کربلا، حتی مایه پشیمانی و تأسف امویان شد، زیرا این واقعه، شیعیان را متحد کرد و برای انتقام امام حسین(ع) هم‌صدا شدند و صدای آنان در همه جا انعکاس یافت. (۱۳)

نیکلسون

- امام حسین برای حفظ شرف و ناموس مردم و بزرگی مقام و مرتبه از جان و مال و فرزند گذشت. اگر مورخین ما حقیقت این روز را می‌دانستند و درک می‌کردند که عاشورا چه روزی است این عزاداری را مجنونانه نمی‌پنداشتند زیرا پیروان حسین(ع) به واسطه عزاداری حسین(ع) می‌دانند که پستی و زبردستی و استعمار را نباید قبول کنند. زیرا شعار پیشرو و آقایی آنان ندادن تن زیر بار ظلم و ستم است. (۱۴)

مورس دوکبری

- مهم‌ترین آثار نهضت حسینی این بود که: ریاست روحانی که در عوالم سیاست اهمیت شایانی داشت مجدداً به دست بنی‌هاشم افتاد. حکومت ظلم و جور معاویه و جانشینان او منهدم شد و در کمتر از یک قرن قدمت از بنی‌امیه سلب گردید. (۱۵)

مسیو ماریین آلمانی

- برای امام حسین(ع) ممکن بود که زندگی خود را با تسلیم شدن به اراده یزید نجات بخشد لیکن مسؤولیت پیشوا و نهضت‌بخش اسلام اجازه نمی‌داد که او یزید را به عنوان خلافت بشناسد. او بزودی خود را برای قبول هر ناراحتی و فشاری به منظور رها ساختن اسلام از چنگال بنی‌امیه آماده ساخت. روح حسین فناپذیر است و حسین من ای پهلوان! و ای نمونه شجاعت! و ای شهسوار من ای حسین! (۱۶)

ایرونیک واشینگتن (مورخ امریکائی)

- قیام امام حسین(ع) در کربلا سبب جان گرفتن و بالندگی شیعه و افزایش هواداران آن مکتب گردید به طوری که می‌توان ادعا کرد که آغاز حرکت شیعه و ابتدای ظهور آن روز دهم محرم بود. (۱۷)

فلیپ حتی

- اگر بخواهیم هند را نجات دهیم واجب است همان راهی را بپیمائیم که حسین بن علی پیمود. من مبارزه را از شهیدان عاشورا آموختم. (۱۸)

گاندی (رهبر آزادیبخش هند)

وقتی یزید مردم را تشویق به قتل حسین می‌کرد آنها می‌گفتند چقدر و چه مبلغ می‌دهی تا او را بکشیم؟ اما یاران حسین به او گفتند: ما با تو هستیم اگر ۷۰ بار کشته شویم باز می‌خواهیم در رکابت جنگ کنیم و کشته شویم. (۱۹)

جرج جرداق مسیحی

منابع و مصادر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

- ۱۰- مجله نور دانش، سال دوم، شماره سوم
- ۱۱- مجله نور دانش، سال دوم، شماره سوم
- ۱۲- ترجمه تاریخ سیاسی اسلام، ج ۱، ص ۴۴۸
- ۱۳- همان، ص ۳۵۲
- ۱۴- همان، ص ۴۵۱
- ۱۵- درسی که حسین(ع) به انسانها آموخت، شهید هاشمی‌نژاد، ص ۴۵۰
- ۱۶- همان، ص ۴۵۰
- ۱۷- تاریخ عرب، ص ۴۶۸ و کتاب درسی که حسین(ع) به انسانها آموخت، شهید هاشمی‌نژاد
- ۱۸- کتاب حماسه خورشید، اثر محمد رضا حکیمی
- ۱۹- زندگانی علی(ع) اثر عمادزاده اصفهانی

- ۱- نظرات مطروحه بخشی از نظرات اندیشمندان مسلمان و غیرمسلمان پیرامون امام حسین(ع) می‌باشد.
- ۲- حماسه حسینی، ج ۲، ص ۱۳۰
- ۳- حسین بن علی، ترجمه آیت الله کمره‌ای
- ۴- شرح ابن‌ابی‌الحدید، ج ۳، ص ۲۴۹
- ۵- زندگانی تحلیلی پیشوایان ما، ص ۱۴۹
- ۶- الملهوف، ص ۱۷۱
- ۷- دیوان شعر ابونصر، شاعر مشهور قرن چهارم هجری قمری
- ۸- ترجمه تاریخ سیاسی اسلام، ج ۱، ص ۳۵۱
- ۹- از سخنان علامه امینی صاحب‌القدیر